

PŘÍLOHA 1 Osnovy pro analýzu

V následující části budou uvedeny tři osnovy analýzy publikované v literatuře. Měly by posloužit jako podnět, nikoliv jako závazný recept, pro společné vypracování otázek a podpořit přípravu průběhu společné reflexe a analýzy.

1 Návrh k vypracování použitelného protokolu z vyučování (dle Altrichter, Posch 1990, str. 114, 115)

- a) Popište co nejpřesněji, co se děje, a to:
 - a. co doslova říkají žáci a učitel;
 - b. co žáci a učitel dělají (např. „žák A pláče“, a ne „žák A je smutný“; „žák A udělal v sešitě chybu x“, a ne „žák A to neumí“; např. které otázky jsou pokládány, co žáci zapisují na tabuli, na jaké straně učebnice se pracuje atd.).
- b) Používejte pro často se vyskytující slova zkratky (U = učitel, Ž = neidentifikovaný žák, ŽŽ = více žáků, u identifikovaných žáků první dvě písmena jejich jména, T = tabule, DÚ = domácí úkol). Načrtněte si rozmístění lavic a označte je zkratkami jmen nebo čísla pro každého žáka pro snadnější identifikaci.
- c) Přečtěte si po pozorování protokol pečlivě ještě jednou a opravte chyby, odstraňte nejasnosti a doplňte. Možná doplnění jsou např.:
 - a. Jak na vás působily jednotlivé události (přátelsky/nepřátelsky, povzbudivě/nepovzbudivě)?
 - b. Které nápady vás napadly, jak by to šlo udělat jinak?
- d) Intenzivní pozorování celé hodiny je velmi namáhavé. Proto se doporučuje střídat fáze velké a menší koncentrace (např. 5 minut intenzivního pozorování s bohatými poznámkami, potom 5 minut spíše zběžné, shrnující, kratší poznámky). Fáze koncentrace mohou být definovány i obsahově (např. přesné pozorování skupinové práce, zbytek zběžně).
- e) V této souvislosti je účelné rozlišovat mezi spíše popisnými a spíše interpretujícími zprávami. Popisná zpráva znázorňuje chování takové, „jaké je“, tedy co bylo řečeno a vykonáno, s pokud možno málo vysvětlením, hodnocením a posuzováním. Interpretující zprávy dávají poznat, jak chování na pozorovatele působilo, jaké v něm vyvolalo pocity, jak jej pochopil atd.
- f) Praktickou pomůckou, jak v protokolu z vyučování nezapomenout na popisné znázornění, je přeložit papír a levou stranu věnovat výhradně popisu a jen na pravou stranu zapisovat interpretace, pocitové reakce a komentáře.

2 Návrh k „použití videozáznamu k analýze vyučování“ (dle Welzel, Stadler, 2005)

- 1) Data k dokumentaci
 - a) Škola/stupeň školy/předmět: Čemu měli žáci ve vyučování porozumět?
 - b) Akce: Jak se vyučující pokusil tohoto cíle dosáhnout?
 - c) Reflexe: Jak se vyučující ujistil, že cíle dosáhl?
 - d) Výběr scény: Které fáze lze určit? Jak jsou fáze uváděny, jak jsou ukončovány? Kdo jsou aktéři?
- 2) Otázky k pozorování vyučujícího